ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 4ης Ιουνίου 2002 *

Στην υπόθεση C-99/00,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Hovrätten för Västra Sverige (Σουηδία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου κατά

Kenny Roland Lyckeskog,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ και του άρθρου 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 918/83 του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983, για τη θέσπιση του κοινοτικού καθεστώτος τελωνειακών ατελειών (ΕΕ L 105, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 355/94 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1994 (ΕΕ L 46, σ. 5),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, P. Jann, F. Macken, N. Colneric και S. von Bahr, προέδρους τμήματος, C. Gulmann, D. A. O. Edward, A. La Pergola, J.-P. Puissochet (εισηγητή), M. Wathelet, B. Σκουρή, J. N. Cunha Rodriguez και A. Rosas, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η σουηδική.

γενικός εισαγγελέας: A. Tizzano
γραμματέας: R. Grass

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη L. Nordling,

— η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Molde,

— η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την E. Bygglin,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον J. E. Collins, επικουρούμενο από τον M. Hoskins, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τη L. Ström,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Φεβρουαρίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 10ης Μαρτίου 2000, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Μαρτίου 2000, το Hovrätten för Västra Sverige (εφετείο της Δυτικής Σουηδίας) υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ και του άρθρου 45, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 918/83 του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983, για τη θέσπιση του κοινοτικού καθεστώτος τελωνειακών ατελειών (ΕΕ L 105, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 355/94 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1994 (ΕΕ L 46, σ. 5, στο εξής: κανονισμός 918/83).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας που κινήθηκε κατά του K. R. Lyckeskog για απόπειρα λαθρεμπορίας, καθόσον αποπειράθηκε να εισαγάγει στη Σουηδία 500 kg ρυζιού από το νορβηγικό έδαφος χωρίς να δηλώσει την εισαγωγή αυτή.

Η κοινοτική ρύθμιση

3 Όσον αφορά τις υποχρεώσεις του αιτούντος δικαστηρίου, το άρθρο 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ ορίζει τα εξής:

«Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση και του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο.»

4 Οι εφαρμοστέες στη διαφορά της κύριας δίκης κοινοτικές διατάξεις είναι τα άρθρα 45 και 47 του κανονισμού 918/83 που προβλέπουν τα εξής:

«Άρθρο 45

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 46 έως 49, παρέχεται τελωνειακή ατέλεια για τα εμπορεύματα που περιέχονται στις αποσκευές των προερχομένων από τρίτες χώρες ταξιδιωτών, εφόσον πρόκειται για εισαγωγές χωρίς εμπορικό χαρακτήρα.

2. Κατά την έννοια της παραγράφου 1, νοούνται ως:

[...]

β) "εισαγωγές χωρίς εμπορικό χαρακτήρα", οι εισαγωγές που:

— έχουν περιστασιακό χαρακτήρα, και

— αφορούν αποκλειστικώς εμπορεύματα που προορίζονται για προσωπική χρήση των ταξιδιωτών ή των οικογενειών τους, ή για να προσφερθούν ως δώρα, εφόσον δεν παρουσιάζουν από το είδος και την ποσότητά τους οποιοδήποτε εμπορικό ενδιαφέρον.

[...]

Άρθρο 47

Για τα εμπορεύματα που δεν απαριθμούνται στο άρθρο 46, η ατέλεια του άρθρου 45 παρέχεται στα όρια συνολικής αξίας ύψους 175 ECU ανά ταξιδιώτη.

Τα κράτη μέλη έχουν πάντως την ευχέρεια να περιορίσουν το ποσό αυτό μέχρι τα 90 ECU, για τους κάτω των 15 ετών ταξιδιώτες.»

Η εθνική νομοθεσία

5 Τα hovrätterna εκδίδουν αποφάσεις που υπόκεινται σε αναίρεση ενώπιον του Högsta domstolen (ανωτάτου δικαστηρίου) (Σουηδία). Η αναίρεση αυτή εξετάζεται πάντοτε αν ασκείται από τον εισαγγελέα, στις υποθέσεις στις οποίες έχει ασκηθεί ποινική δίωξη. Στις λοιπές περιπτώσεις, η αναίρεση εξετάζεται κατ' ουσίαν μόνον εφόσον έχει κριθεί παραδεκτή από το Högsta domstolen.

6 Σύμφωνα με το άρθρο 10 του κεφαλαίου 54 του rättegångsbalken (κώδικα δικονομίας) το Högsta domstolen μπορεί να κρίνει παραδεκτή την αναίρεση μόνον αν:

«1. είναι σημαντικό, για την κατεύθυνση της εφαρμογής του δικαίου, να εξεταστεί η αναίρεση από το Högsta domstolen ή

2. αν υπάρχουν ειδικοί λόγοι για την εξέταση της αναιρέσεως, όπως είναι η ύπαρξη λόγων αναψηλαφήσεως, η παράβαση ουσιώδους τύπου ή οσάκις η έκβαση της υποθέσεως ενώπιον του Hovrätten οφείλεται προφανώς σε σοβαρή παράλειψη ή σε σοβαρό σφάλμα.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

7 Ο K. R. Lyckeskog καταδικάστηκε από το Strömstads tingsrätt (πλημμελειοδικείο του Strömstad) (Σουηδία) για απόπειρα λαθρεμπορίας, καθόσον αποπειράθηκε, το 1998, να εισαγάγει στη Σουηδία 500 kg ρυζιού από το νορβηγικό έδαφος. Το tingsrätten, στηριζόμενο στο ότι η εισαχθείσα ποσότητα υπερέβαινε τα 20 kg που επιτρέπονται βάσει αποφάσεως της διοικήσεως των τελωνείων για την εισαγωγή ρυζιού με τελωνειακή ατέλεια, θεώρησε ότι η εισαγωγή που πραγματοποίησε ο K. R. Lyckeskog είχε εμπορικό χαρακτήρα υπό την έννοια του κανονισμού 918/83.

8 Ο ενδιαφερόμενος άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Hovrätten för Västra Sverige το οποίο, μολονότι θεώρησε ότι μπορούσε να κρίνει την υπόθεση κατ' ουσίαν, δεδομένου ότι δεν υπήρχε δυσκολία ερμηνείας των εφαρμοστέων κοινοτικών διατάξεων, διερωτήθηκε μήπως έπρεπε να θεωρηθεί δικαστήριο

κρίνον σε τελευταίο βαθμό και, συνεπώς, όφειλε βάσει του άρθρου 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα προκειμένου αυτό να ερμηνεύσει τις σχετικές διατάξεις του κανονισμού 918/83, καθόσον δεν φαινόταν να πληρούνται οι προϋποθέσεις που καθόρισε η απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982, 283/81, Cilfit κ.λπ. (Συλλογή 1982, σ. 3415).

9 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Hovrätten för Västra Sverige υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Εμπίπτει στην έννοια του δικαστηρίου που διαλαμβάνεται στο άρθρο 234, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ ένα εθνικό δικαστήριο το οποίο στην πράξη αποτελεί δικαστήριο τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας, σε συγκεκριμένη υπόθεση, λόγω του ότι απαιτείται απόφαση περί του παραδεκτού για να μπορεί να ασκηθεί αναίρεση κατά αποφάσεώς του ενώπιον του ανωτάτου δικαστηρίου της χώρας;

2) Μπορεί ένα δικαστήριο, υπό την έννοια του άρθρου 234, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, να μη ζητήσει από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως όταν θεωρεί ότι είναι σαφές πώς πρέπει να κριθούν τα ζητήματα κοινοτικού δικαίου που ανακύπτουν στην υπόθεση, έστω και αν τα ζητήματα αυτά δεν εμπίπτουν στη θεωρία της acte claire ή της acte éclairé;

Αν το Δικαστήριο δώσει αρνητική απάντηση στο πρώτο ερώτημα ή δώσει καταφατική απάντηση στο πρώτο ερώτημα και αρνητική στο δεύτερο ερώτημα, το Hovrätten επιθυμεί — αλλά σε άλλη περίπτωση όχι — να δοθεί απάντηση και στα υπόλοιπα ερωτήματα.

3) Σύμφωνα με το άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 918/83 του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983, για τη θέσπιση του κοινοτικού καθεστώτος τελωνειακών ατελειών, παρέχεται τελωνειακή ατέλεια, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 46 έως 49 του κανονισμού αυτού, για τα εμπορεύματα που περιέχονται στις προσωπικές αποσκευές των προερχομένων από τρίτη χώρα ταξιδιωτών, εφόσον πρόκειται για εισαγωγές μη εμπορικού χαρακτήρα. Προϋποθέτει τούτο ότι το είδος και η ποσότητα των εμπορευμάτων δεν πρέπει, από αντικειμενική άποψη, να δημιουργούν αμφιβολίες ως προς τη φύση της εισαγωγής; Ή πρέπει να ληφθούν υπόψη ο τρόπος διαβίωσης και οι συνήθειες του συγκεκριμένου ατόμου;

4) Ποια νομική σημασία έχουν οι κανονιστικές διατάξεις μιας εθνικής υπηρεσίας στις οποίες ορίζεται η ποσότητα ενός εμπορεύματος — επί του οποίου έχει εφαρμογή ο κανονισμός (ΕΟΚ) 918/83 του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983, για τη θέσπιση του κοινοτικού καθεστώτος τελωνειακών ατελειών — για την εισαγωγή της οποίας μπορεί κανονικά να χορηγείται τελωνειακή ατέλεια;»

Επί του πρώτου ερωτήματος

10 Με το πρώτο ερώτημά του, το Hovrätten för Västra Sverige ερωτά κατ' ουσίαν αν ένα εθνικό δικαστήριο, του οποίου οι αποφάσεις εξετάζονται από το ανώτατο δικαστήριο, ενώπιον του οποίου ασκείται κατ' αυτών ένδικο μέσο, μόνον αν το ανώτατο αυτό δικαστήριο κρίνει το ένδικο μέσο παραδεκτό, πρέπει να θεωρείται δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου υπό την έννοια του άρθρου 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ.

11 Η Δανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι κάθε δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις υπόκεινται σε ένδικα μέσα μόνο μετά από απόφαση περί του παραδεκτού πρέπει να θεωρείται δικαστήριο του είδους που διαλαμβάνεται στο άρθρο 234, τρίτο εδάφιο,

ΕΚ. Η κυβέρνηση αυτή στηρίζει τη συλλογιστική της, αφενός, στην απόφαση της 15ης Ιουλίου 1964, 6/64, Costa (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 1191), στην οποία το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, σύμφωνα με το γράμμα της διατάξεως αυτής, τα εθνικά δικαστήρια των οποίων οι αποφάσεις, όπως εν προκειμένω, δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα οφείλουν να ζητούν από το Δικαστήριο την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, και, αφετέρου, στην απόφαση της 24ης Μαΐου 1977, 107/76, Hoffmann-La Roche (Συλλογή τόμος 1977, σ. 275), με την οποία το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι ο μηχανισμός που θέσπισε το άρθρο 234 ΕΚ αποσκοπεί στη διασφάλιση του ότι το κοινοτικό δίκαιο θα ερμηνεύεται και θα εφαρμόζεται ομοιόμορφα σε όλα τα κράτη μέλη, το δε τρίτο εδάφιο του άρθρου αυτού έχει ειδικότερα ως σκοπό να εμποδίζει τον σχηματισμό, εντός κράτους μέλους, εθνικής νομολογίας μη σύμφωνης προς τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου. Η απαίτηση αποφάσεως περί παραδεκτού για την άσκηση αναιρέσεως θα αποτελούσε συνεπώς εμπόδιο στην ομοιόμορφη ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, αν η απορρέουσα από το άρθρο 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ υποχρέωση αφορούσε μόνο το ανώτατο δικαστήριο.

12 Την προπαρατεθείσα απόφαση Costa επικαλούνται επίσης η Σουηδική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, με τις παρατηρήσεις τους που κατέθεσαν ενώπιον του Δικαστηρίου, αλλά για να στηρίξουν μια ανάλυση αντίθετη προς εκείνη της Δανικής Κυβερνήσεως. Έτσι, θεωρούν ότι το γεγονός και μόνον ότι οι αποφάσεις των hovrätterna υπόκεινται σε ένδικο μέσον αρκεί για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι διατάξεις αυτές δεν περιλαμβάνονται σε εκείνες τις οποίες αφορά το άρθρο 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ. Ο μηχανισμός της αποφάσεως περί παραδεκτού απλώς περιορίζει τη δυνατότητα εξετάσεως του ενδίκου μέσου που έχει ο ασκών το μέσο αυτό. Δεν καταργεί, όπως υποστηρίζει η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, τη δυνατότητα ασκήσεως ενδίκου μέσου κατά των αποφάσεων των hovrätterna. Το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει επιπλέον ότι, ήδη από τη φάση της εξετάσεως του παραδεκτού της αναιρέσεως, το εκάστοτε ανώτατο δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία ενός κοινοτικού κανόνα, πράγμα το οποίο δεν αμφισβητεί, όσον αφορά το Högsta domstolen, το αιτούν δικαστήριο, το οποίο ερωτήθηκε σχετικώς από το Δικαστήριο. Η Σουηδική Κυβέρνηση αναφέρει περαιτέρω ότι, στις εξαιρετικές περιπτώσεις στις οποίες δεν υφίσταται κανένα τακτικό ένδικο μέσο κατά των αποφάσεων των hovrätterna και στις οποίες αυτά συνεπώς αποφαίνονται σε τελευταίο βαθμό από τυπικής απόψεως, τα εν λόγω δικαστήρια εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ.

13 Η Επιτροπή υποστηρίζει την ίδια άποψη, στηρίζοντας τη συλλογιστική της στο γεγονός ότι, οσάκις ένα δικαστήριο το οποίο αποφαίνεται σε τελευταίο βαθμό όσον αφορά το παραδεκτό θεωρεί ότι ένα ζήτημα κοινοτικού δικαίου δεν κρίθηκε ορθώς,

το δικαστήριο αυτό οφείλει ή να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ, ή να επικαλεστεί ένα από τα όρια της υποχρεώσεως παραπομπής που καθορίστηκαν με την προπαρατεθείσα απόφαση Cilfit κ.λπ. ή τέλος να παραπέμψει την υπόθεση σε κατώτερο δικαστήριο. Έτσι, η δυνατότητα υποβολής προδικαστικού ερωτήματος διαφυλάσσεται σε κάθε περίπτωση, οπότε αποφεύγεται το ενδεχόμενο να θιγεί η ομοιόμορφη ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου.

14 Η υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων, των οποίων οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα, να υποβάλλουν στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα εντάσσεται στο πλαίσιο της συνεργασίας, η οποία έχει θεσπιστεί προς διασφάλιση της ορθής εφαρμογής και της ομοιόμορφης ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου στο σύνολο των κρατών μελών, μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων, υπό την ιδιότητά τους ως δικαστηρίων που είναι επιφορτισμένα με την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, και του Δικαστηρίου. Η υποχρέωση αυτή έχει, μεταξύ άλλων, ως σκοπό να προλαμβάνει τον σχηματισμό, σε κάποιο κράτος μέλος, εθνικής νομολογίας αποκλίνουσας από τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Hoffmann-La Roche, προπαρατεθείσα, σκέψη 5, και της 4ης Νοεμβρίου 1997, C-337/95, Parfums Christian Dior, Συλλογή 1997, σ. I-6013, σκέψη 25).

15 Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται οσάκις υπόκεινται στην εν λόγω υποχρέωση παραπομπής, υπό την επιφύλαξη των ορίων τα οποία δέχεται το Δικαστήριο (προπαρατεθείσα απόφαση Cilfit κ.λπ.), τα ανώτατα δικαστήρια (προπαρατεθείσα απόφαση Parfums Christian Dior), καθώς και κάθε εθνικό δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικο μέσο (απόφαση της 27ης Μαρτίου 1963, 28/62 έως 30/62, Da Costa en Schaake κ.λπ., Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 891).

16 Οι αποφάσεις ενός εθνικού δικαστηρίου δικάζοντος κατ' έφεσιν, οι οποίες μπορούν να προσβληθούν από τους διαδίκους ενώπιον ανωτάτου δικαστηρίου, δεν προέρχονται από «εθνικό δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου», υπό την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ. Το γεγονός ότι η κατ' ουσίαν εξέταση των ενδίκων αυτών μέσων εξαρτάται από την εκ μέρους του ανωτάτου δικαστηρίου έκδοση αποφάσεως περί παραδεκτού δεν έχει ως αποτέλεσμα να στερεί τους διαδίκους από τη δυνατότητα ασκήσεως ενδίκων μέσων.

17 Τούτο ισχύει όσον αφορά το σουηδικό σύστημα. Οι διάδικοι διατηρούν εν πάση περιπτώσει το δικαίωμα να ασκήσουν ένδικο μέσο ενώπιον του Högsta domstolen κατά της αποφάσεως ενός hovrätt το οποίο δεν μπορεί, συνεπώς, να χαρακτηριστεί ως δικαστήριο εκδίδον απόφαση μη υποκείμενη σε ένδικα μέσα. Πρέπει να τονιστεί ότι, βάσει του άρθρου 10 του κεφαλαίου 54 του rättegångsbalken, το Högsta domstolen μπορεί να εκδώσει απόφαση περί παραδεκτού αν είναι σημαντικό για την κατεύθυνση της εφαρμογής του δικαίου να εξεταστεί η αναίρεση από το δικαστήριο αυτό. Συνεπώς, μια αβεβαιότητα ως προς την ερμηνεία του εφαρμοστέου δικαίου, συμπεριλαμβανομένου του κοινοτικού δικαίου, μπορεί να έχει ως συνέπεια τον εκ μέρους του ανωτάτου δικαστηρίου έλεγχο σε τελευταίο βαθμό.

18 Αν ανακύψει ζήτημα ερμηνείας ή κύρους ενός κανόνα κοινοτικού δικαίου, το ανώτατο δικαστήριο θα έχει, βάσει του άρθρου 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ, την υποχρέωση, είτε στο στάδιο της εξετάσεως του παραδεκτού είτε σε μεταγενέστερο στάδιο, να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα.

19 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ένα εθνικό δικαστήριο, εφόσον οι αποφάσεις του υπόκεινται σε ένδικα μέσα ενώπιον του ανωτάτου δικαστηρίου υπό προϋποθέσεις όπως οι ισχύουσες για τις αποφάσεις του αιτούντος δικαστηρίου, δεν υπόκειται στην υποχρέωση του άρθρου 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

20 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν, σε περίπτωση που το hovrätt πρέπει να θεωρηθεί δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ, αν οφείλει να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο, μολονότι η ερμηνεία του εφαρμοστέου στη διαφορά της κύριας δίκης κοινοτικού κανόνα δεν παρουσιάζει καμία δυσκολία, αλλά δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που επιβάλλει η προπαρατεθείσα απόφαση Cilfit κ.λπ. για την εφαρμογή της θεωρίας της acte clair (σαφούς πράξεως).

21 Λαμβανομένων υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα και του γεγονότος ότι, στη σουηδική νομοθεσία, το ανώτατο δικαστήριο μπορεί, κατόπιν ασκήσεως ενώπιόν του αναιρέσεως κατά της αποφάσεως ενός hovrätt, να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

Επί του τρίτου ερωτήματος

22 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο να διευκρινίσει τα κριτήρια βάσει των οποίων μπορεί να καθορίζεται αν μια εισαγωγή εμπορευμάτων περιεχομένων στις προσωπικές αποσκευές ενός ταξιδιώτη προερχομένου από τρίτη χώρα δεν έχει εμπορικό χαρακτήρα υπό την έννοια του άρθρου 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 918/83 και, ειδικότερα, αν για τη σχετική εκτίμηση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ο τρόπος διαβιώσεως και οι συνήθειες του συγκεκριμένου ατόμου.

23 Κατά τη Φινλανδική Κυβέρνηση, οσάκις, λόγω της φύσεώς τους ή λόγω της σημαντικής ποσότητάς τους, τα εμπορεύματα που περιέχονται στις προσωπικές αποσκευές ενός ταξιδιώτη φαίνεται να έχουν εισαχθεί για εμπορικούς σκοπούς, πρέπει να εξετάζεται ο τρόπος διαβιώσεως και οι συνήθειες του ταξιδιώτη αυτού. Αν, μετά την εξέταση αυτή, δεν προκύπτει ότι τα εμπορεύματα προορίζονται για προσωπική ή οικογενειακή χρήση, η τελωνειακή αρχή μπορεί να θεωρήσει ότι η εισαγωγή είναι εμπορικής φύσεως και συνεπώς να μη χορηγήσει την ατέλεια. Η Επιτροπή συμφωνεί με την προσέγγιση αυτή που επιβάλλει μια κατά περίπτωση εκτίμηση της σκοπιμότητας χορηγήσεως της ατέλειας.

24 Η Σουηδική Κυβέρνηση φρονεί επίσης ότι, για να καθοριστεί ο εμπορικός χαρακτήρας της εισαγωγής ενός εμπορεύματος περιεχομένου στις προσωπικές αποσκευές ενός ταξιδιώτη, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η φύση και η ποσότητα των εμπορευμάτων, αλλά και τα οικονομικά και προσωπικά χαρακτηριστικά του ταξιδιώτη, του οποίου, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η σύζυγος είναι ασιατικής καταγωγής. Η κυβέρνηση αυτή στηρίζεται στη θέση που έλαβε το Δικαστήριο με την απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 1990, C-208/88, Επιτροπή κατά Δανίας (Συλλογή 1990

σ. I-4445), σύμφωνα με την οποία το άρθρο 45 του κανονισμού 918/83 δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεωρούν ότι υφίσταται αμάχητο τεκμήριο ως προς το ότι μια εισαγωγή πρέπει να θεωρηθεί έχουσα εμπορικό χαρακτήρα οσάκις τα εισαχθέντα εμπορεύματα που περιέχονται στις προσωπικές αποσκευές ενός ταξιδιώτη υπερβαίνουν μια ορισμένη ποσότητα.

25 Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του κανονισμού 918/83, θεωρούνται εισαγωγές στερούμενες εμπορικού χαρακτήρα οι εισαγωγές που αφορούν αποκλειστικώς εμπορεύματα προοριζόμενα για προσωπική χρήση των ταξιδιωτών ή των οικογενειών τους ή για να προσφερθούν ως δώρα, εφόσον δεν παρουσιάζουν από το είδος και την ποσότητά τους οποιοδήποτε εμπορικό ενδιαφέρον.

26 Η προσωπική χρήση ποικίλλει εξ ορισμού, ανάλογα με το άτομο ή τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά, και η δημιουργία μιας στερεότυπης χρήσεως που θα χρησίμευε ως σημείο αναφοράς δεν θα μπορούσε κατά συνέπεια να είναι ικανοποιητική. Είναι συνεπώς απαραίτητο, για την ορθή εφαρμογή του κανονισμού 918/83, να διενεργείται μια κατά περίπτωση εκτίμηση της εμπορικής ή όχι φύσεως της εισαγωγής, λαμβανομένων υπόψη, ενδεχομένως, του τρόπου διαβιώσεως και των συνηθειών εκάστου ταξιδιώτη. Η φύση και η ποσότητα των εξεταζομένων εμπορευμάτων συμπεριλαμβάνονται στα ενδεικτικά στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, στα οποία όμως δεν πρέπει να περιορίζονται οι τελωνειακές αρχές κατά την εκτίμηση του εμπορικού ή όχι χαρακτήρα της εισαγωγής.

27 Συνεπώς, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο χαρακτηρισμός μιας εισαγωγής εμπορευμάτων ως μη εμπορικής, υπό την έννοια του άρθρου 45, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 918/83, πρέπει να πραγματοποιείται κατά περίπτωση βάσει συνολικής εκτιμήσεως των περιστάσεων, λαμβανομένων υπόψη της ποσότητας και της φύσεως της εισαγωγής, της συχνότητας των εισαγωγών των ίδιων προϊόντων εκ μέρους του συγκεκριμένου ταξιδιώτη, καθώς επίσης, ενδεχομένως, και του τρόπου διαβιώσεως και των συνηθειών του ταξιδιώτη αυτού ή του οικογενειακού περιβάλλοντός του.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

28 Με το τέταρτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο θέτει κατ' ουσίαν το ερώτημα αν είναι συμβατές προς τον κανονισμό 918/83 οι εθνικές κανονιστικές διατάξεις που καθορίζουν την ποσότητα ενός εμπορεύματος, εμπίπτοντος στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, το οποίο μπορεί να εισαχθεί με τελωνειακή ατέλεια.

29 Η Φινλανδική Κυβέρνηση υπενθυμίζει τον σκοπό του κανονισμού 918/83, ο οποίος συνίσταται στη θέσπιση, επί του συνόλου του εδάφους της Κοινότητας, ενός ομοιόμορφου καθεστώτος κοινοτικής ατέλειας.

30 Η κυβέρνηση αυτή, όπως και η Σουηδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, φρονεί ότι ο κανονισμός αυτός δεν παρέχει στα κράτη μέλη το δικαίωμα να επιβάλλουν αυστηρότερους ποσοτικούς περιορισμούς για ορισμένα προϊόντα, εκτός και αν οι περιορισμοί αυτοί δικαιολογούνται από λόγους ηθικής ή δημοσίας τάξεως. Ομοίως δεν τους παρέχει τη δυνατότητα να καθορίζουν αν μια εισαγωγή είναι ή όχι εμπορική με αποκλειστικό γνώμονα την ποσότητα των εισαχθέντων εμπορευμάτων. Τέτοιες εθνικές διατάξεις είναι ασύμβατες προς τον κανονισμό 918/83.

31 Αντίθετα, οι ενδιαφερόμενοι που κατέθεσαν παρατηρήσεις φρονούν ότι δεν αντιβαίνουν προς το κοινοτικό δίκαιο οι μη δεσμευτικές οδηγίες που καταρτίζουν οι τελωνειακές αρχές και οι οποίες προσδιορίζουν για ένα εμπόρευμα το ποσοτικό όριο κάτω από το οποίο ο ταξιδιώτης δεν χρειάζεται να προσκομίσει άλλα αποδεικτικά στοιχεία για τον μη εμπορικό χαρακτήρα της εισαγωγής.

32 Μια τέτοια ανάλυση του κανονισμού 918/83 είναι σύμφωνη προς την απάντηση που δόθηκε στο τρίτο ερώτημα. Αν τα κράτη μέλη είχαν το δικαίωμα να επιβάλλουν ποσοτικούς περιορισμούς για λόγους που δεν άπτονται της ηθικής ή της δημοσίας τάξεως, τούτο θα συνιστούσε απειλή για την ομοιομορφία του καθεστώτος τελωνειακών ατελειών στο σύνολο του εδάφους της Κοινότητας. Ωστόσο, οι οδηγίες που καταρτίζουν οι τελωνειακές αρχές, στον βαθμό που δεν συνιστούν καταστρατήγηση της απαγορεύσεως χρησιμοποιήσεως ενός αμαχήτου τεκμηρίου όσον αφορά τον εμπορικό χαρακτήρα των εισαγωγών, αλλ' απλώς ένα μη δεσμευτικό εργαλείο για την ελάφρυνση των τελωνειακών διαδικασιών, δεν είναι ασύμβατες προς τον μηχανισμό που θέσπισε ο κανονισμός 918/83.

33 Επομένως, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 45 του κανονισμού 918/83 αντίκειται προς τις εθνικές διοικητικές διατάξεις ή πρακτικές που καθορίζουν κατά δεσμευτικό τρόπο ποσοτικά όρια για τις τελωνειακές ατέλειες ή που έχουν ως αποτέλεσμα να δημιουργούν ένα αμάχητο τεκμήριο όσον αφορά τον εμπορικό χαρακτήρα της εισαγωγής λόγω της ποσότητας των εισαχθέντων εμπορευμάτων.

Επί των δικαστικών εξόδων

34 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Σουηδική, η Δανική, η Φινλανδική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 10ης Μαρτίου 2000 το Hovrätten för Västra Sverige, αποφαίνεται:

1) **Ένα εθνικό δικαστήριο, εφόσον οι αποφάσεις του υπόκεινται σε ένδικα μέσα ενώπιον του ανωτάτου δικαστηρίου υπό προϋποθέσεις όπως οι ισχύουσες για τις αποφάσεις του αιτούντος δικαστηρίου, δεν υπόκειται στην υποχρέωση του άρθρου 234, τρίτο εδάφιο, ΕΚ.**

2) **Ο χαρακτηρισμός μιας εισαγωγής εμπορευμάτων ως μη εμπορικής, υπό την έννοια του άρθρου 45, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 918/83 του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983, για τη θέσπιση του κοινοτικού καθεστώτος τελωνειακών ατελειών, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 355/94 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1994, πρέπει να πραγματοποιείται κατά περίπτωση βάσει συνολικής εκτιμήσεως των περιστάσεων, λαμβανομένων υπόψη της ποσότητας και της φύσεως της εισαγωγής, της συχνότητας των εισαγωγών των ίδιων προϊόντων εκ μέρους του συγκεκριμένου ταξιδιώτη, καθώς επίσης, ενδεχομένως, και του τρόπου διαβιώσεως και των συνηθειών του ταξιδιώτη αυτού ή του οικογενειακού περιβάλλοντός του.**

3) Το άρθρο 45 του κανονισμού 918/83, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 355/94, αντίκειται προς τις εθνικές διοικητικές διατάξεις ή πρακτικές που καθορίζουν κατά δεσμευτικό τρόπο ποσοτικά όρια για τις τελωνειακές ατέλειες ή που έχουν ως αποτέλεσμα να δημιουργούν ένα αμάχητο τεκμήριο όσον αφορά τον εμπορικό χαρακτήρα της εισαγωγής λόγω της ποσότητας των εισαχθέντων εμπορευμάτων.

Rodríguez Iglesias	Jann	Macken
Colneric	von Bahr	Gulmann
Edward	La Pergola	Puissochet
Wathelet		Σκουρής
Cunha Rodrigues		Rosas

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 4 Ιουνίου 2002.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

G. C. Rodríguez Iglesias